

STORE NORSKE SPITSBERGEN KULKOMPANI
AKTIESELSKAP

BERETNING FOR
DRIFSAARET 1920-21

FEMTE AARSBERETNING

FRA

STORE NORSKE SPITSBERGEN KULKOMPANI
AKTIESELSKAP.

DRIFSAARET 1. JULI 1920 — 30. JUNI 1921.

KRISTIANIA
EMIL MOESTUE A/S BOKTRYKKERI
1921

REPRÆSENTANTSKAPET:

ORDFØRER: Statsraad Kr. Lehmkuhl

VICEORDFØRER: Bankchef Viktor Plahte

Doktor Cato Aall
Fabrikeier N. Andresen
Direktør E. Bull-Simonsen
Ingeniør G. Hartmann
Bankier Johs. G. Heflye
Konsul I. C. Isdahl
Bankchef G. Kamstrup-Hegge
Skibsreder A. P. Klaveness
Statsraad Kr. Lehmkuhl
Overretssakfører Iver Lund
Bankchef D. E. Martens
Kammerherre Haaken Mathiesen
Bankier Viktor Plahte
Disponent C. Rognerud
Bankchef E. Skogstad

SUPPLEANTER:

Overretssakfører Henrik Ameln
Skibsreder Chr. Borch
Grosserer O. I. Nilsen
Generalkonsul Rudolf Olsen
Konsul G. Robertson
Doktor H. Sommerfelt

STYRET:

FORMAND: Advokat Carl Lundh

VICEFORMAND: Direktør C. W. Eger

Ingeniør Johan Anker
Bankdirektør S. E. Dahl
Direktør C. W. Eger
Skibsreder Thv. Halvorsen
Advokat Carl Lundh
Advokat Kristen Nygaard
Grosserer Trygve Wettre

SUPPLEANTER:

Grosserer Joh. Baumann
Advokat Jens P. Heyerdahl
Generalkonsul Morten Lind
Grosserer Rich. Steen

DIREKTØR:

Ingeniør Karl Bøy.

VINTERCHEF:

Vinteren 1920/21: Ingeniør Sigurd Westby.

Styrets beretning for driftsaaret

1. juli 1920 – 30. juni 1921.

HERVED fremlægges aarsberetning for 5. driftsaar 1. juli 1920 til og med 30. juni 1921 tillikemed regnskaper, avsluttet pr. ^{30/6} 1921, i revidert stand.

SELSKAPETS ORGANISATION. Som nævnt i forrige aarsberetning hadde styret optat til overveielse spørmaal om vedtægtsforandringer, som kunde tillate selskapet en friere disposition over utbyttet, idet de bestemmelser i selskapets vedtægter, som regulerte det indbyrdes forhold mellem de to aktiekategorier ikke stillet selskapet frit i denne henseende. Resultatet av disse overveielser var, at styret enstemmig foreslog for generalforsamlingen, at vedtægternes paragraffer 3–5, 7, 16 og 17 skulde forandres saaledes, at den i disse paragraffer bestemte forskjell mellem preferenceaktier og stamaktier blev ophævet. Samtidig foreslog styret en forandring i vedtægternes § 6 vedrørende firmategningen. Styrets forslag blev i repræsentantskapsmøte den 26. novbr. f. a. med 12 mot 2 stemmer godkjendt til fremlæggelse for generalforsamlingen, og blev derefter vedtat i en til sakens behandling indkaldt ekstraordinær generalforsamling den 17. januar iaar, ved hvilken der var repræsentert ialt 4511 preferenceaktier og 6337 stamaktier, tilsammen 10 848 aktier. Forslaget vedtokes med overvældende majoritet, idet der paa generalforsamling av samtlige aktionærer var 680 stemmer mot forslaget og paa de derefter følgende særskilte generalforsamlinger av preferenceaktionærene og av stamaktionærene henholdsvis 686 og 12 stemmer mot forslaget.

Fra enkelte hold inden preferenceaktionærenes række var der reist motstand mot forslagens vedtagelse under paaberaabelse av at dette stred dels mot aktieloven og dels mot aktieindbydelsen. En enkelt aktionær har senere reist sak mot selskapet ved Kristiania Byret for at faa den fattede beslutning kjendt ugyldig, hvilken sak fremdeles verserer.

SELSKAPETS FELTER. Som meddelt paa den sidste ordinære generalforsamling, hadde selskapet fra et under dannelse værende hollandsk selskap ved skibsreder Hendrik Dresselhuys mottat tilbud om kjøp eller leie av felterne ved Green Harbour. Forslaget var fremsat i flere alternativer, hvorav et gik ut paa en leie for 65 aar mot en aarlig produktionsavgift og mot indbetaling av de 10 første aars minimumsavgift, tilsammen kr. 2 100 000.00 kontant, mens et andet av alternativene gik ut paa kjøp av Green Harbourfeltet for en kontant kjøpesum av kr. 4 500 000.00.

Styret, som ikke ansaa det heldig, at norske selskaper under de nuværende forhold solgte sine felter til utlandet, anbefalte enstemmig repræsentantskapet at indgaa en leiekontrakt med det hollandske selskap paa de i ovennævnte leiealternativ angiyne vilkaar.

Der reiste sig imidlertid inden aktionærkredse en sterk opinion mot overdragelse i nogen som helst form av Green Harbourfeltet, som man mente at selskapet selv, saasnant dertil var anledning, burde opta til utbygning paa grundlag av de hittil foreliggende planer og allerede utførte arbeider. Samtidig blev der fra det offentliges side tilkjendegit selskapet, at det vilde være stridende mot Norges interesser paa Spitsbergen, hvis nogen av de bedste kulfelter paa Spitsbergen av et norsk selskap blev overdrat eller utleiet til utlændinger.

Saken blev behandlet i to repræsentantskapsmøter den 1. og 26. novbr. f. a. Samtidig forelaa der fra Handelsdepartementet et tilbud om kjøp av et større parti kul at levere i løpet av de tre første driftsaar og i forbindelse dermed om et større forskudd paa leverancerne for at sette selskapet bedre istand til at møte det kommende aars anlægsutgifter. Repræsentantskapet besluttet med 11 mot 3 stemmer at avslaa de fra det hollandske selskap fremkomne forslag.

Det hollandske selskap, som allerede hadde option paa det saakaldte Isefjord Interessent-

skabs anneksjoner, har senere erhvervet det av et russisk selskap drevne felt ved den nordøstlige side av Green Harbours munding.

I henhold til en tidligere beslutning i representantskapsmøte den 20. novbr. 1918 om et oppgjør mellom Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S og Isefjord Interessentskabet vedrørende visse omtvistede anneksionsforhold har man senere med fornyet godkjendelse av representantskapet truffet avtale med det hollandske selskap om frafaldelse av det fra amerikanerne indkjøpte Cap Boheman-felt mot det hollandske selskaps frafaldelse av Isefjord-selskapets formentlige prætensjoner paa Hotelnesset ved Advent Bay. Likeledes er der med representantskapets godkjendelse vedtat en grænsebestemmelse mellem Store Norskes Green Harbour-feltet og det hollandske selskaps ovennævnte felt i samme trakt, hvor det hollandske selskap støtter sig til en oprindelig meget gammel norsk anneksion. Det hollandske selskap foretok i sommeren 1920 prøvedrift paa Cap Boheman, men har ikke fortsatt nogen drift der iaar. Efter forlydende var den pris hollænderne ga for det ovennævnte russiske felt med paabegyndte anlæg kr. 4.000 000.00.

ISFORHOLD OG SKIBNING. Ogsaa skibningssæsongen 1920 var begunstiget av særlig heldige veir- og isforhold, saaledes at sommeren 1920, som allerede i forrige aarsberetning nævnt, kunde opvise den hittil kjendte længste skibningssæsong paa Spitsbergen med kaianløp fra 31. mai til 11. oktober. Anlægs- og driftsvirksomheten foranlediget ialt 40 skibsanløp som alle likesom det tidligere aar foregik uten nogensomhelst uheld.

ANLÆGSARBEIDET. Det ved nærværende beretning omfattede regnskapsaar kan karakteriseres som det første virkelige anlægsaar siden selskapets stiftelse. I aarets første kvartal eller sommersæsongen 1920 blev der saaledes utelukkende drevet en omfattende anlægsvirksomhet. Av de viktigste arbeider nævnes taugbanen fra grube 2 til den gamle lagerplass, en bane av 1½ km.s længde. Som et mellemed mellem taugbanens lastestation og grube 2 er der bygget en 220 mtr. lang kulrende, i hvilken transporten av kullene reguleres ved en mekanisk bremseindretning. Det næste store byggearbeide var kraftstationen paa 750 hk. Kraftstationen er en større bygning, støpt i beton. I kjeleavdelingen er montert en moderne dampkjele, forsynet med automatisk fyringsanordning, forvarmer og overheter. Der anvendes kunstig træk. I maskinavdelingens 2 etage er i over- og underetagen montert henholdsvis en moderne dampturbin med generator og kondensationsanlæg. Der er utført et større arbeide i forbindelse med kraftstationen for at forsyne den med kjølevand fra sjøen. Av sjøvandet skaffes ogsaa det fornødne ferskvand til kjelen ved hjelp av destillation.

Fra kraftstationen til grube 2 er der bygget en særskilt høispændt kraftledning.

Byen blev utvidet med to nye 28-mands boliger og en tilbygning til lager 2, liksom jernkonstruktionerne til lager 5, det store nye fordelingslager mitt i byen, blev færdigmontert. Videre blev der bygget kjelehus for arbeidermessen og garage for automobilen.

Det var planen at de beskrevne anlæg skulde være saa vitt færdige høsten 1920, at de da skulde kunne tas i bruk og saaledes kulproduktionen skulde kunne begynde. Der indtraf imidlertid arbeidervanskeligheter i slutten av sæsongen, saaledes at praktisk talt hele september maaned og størstedelen av oktober gik tapt for anlægsvirksomheten. Selskapet blev blokert av arbeiderne fra 1. oktober, men det lykkedes allikevel at skaffe en ny styrke for vinteren. Største-parten av denne medgik til at fuldføre de omtalte anlæg, saaledes at produktionen først kunde begynde i mars maaned. Erfaringen fra vinteren viser som ventelig kunde være, at det er baade vanskelig og kostbart at drive anlægsarbeide paa denne aarstid. Det har imidlertid været av den største betydning for selskapet, at arbeidet blev utført. I motsat fald vilde man ikke ha kunnet naa saa langt som tilfældet blev i 1921, da de gjenstaaende store anlæg i alt væsentlig blev avsluttet.

En stor del av forberedelserne til disse blev allerede utført i indeværende regnskapsaar. Der blev saaledes paa Hotelnesset bygget spise- og sovebaracker for 120 mand, ialt 5 bygninger,

hvorav en permanent messe for vinterbruk. Videre blev der bygget en permanent høispændt kraftledning paa $3\frac{1}{2}$ km. fra kraftstationen til Hotelnesset.

Storstreiken i Norge i vaares-foraarsaket ca. 3 ukers forsinkelse i det for sommeren 1921 planlagte arbeide. Det lykkedes dog som ovenfor nævnt i alt væsentlig at faa dette færdig. Vi nævner allerede her, at der blev bygget en taugbane paa $3\frac{1}{2}$ km. som en fortsættelse av den ifjor byggede, saaledes at kullene nu transporteres direkte fra gruben til den nye lagerplass paa Hotelnesset. Her blev den store lagrings- og lastebro med dertil hørende transportbaand saavitt færdig, at det hele anlæg indeværende vinter har kunnet tas i bruk for lagring. I løpet av sommersæsonen blev desuten den nye kraftstation sat i permanent drift. Sluttelig nævnes, at den planlagte kirke blev bygget færdig og indviet. Den ansatte prest fungerer ogsaa som skolelærer.

GRUBEARBEIDET. Grube 2 har været gjenstand for opfarings- og ekviperingsarbeider som ogsaa karakteriseres som anlægsarbeider. Disse har paagaat jevnt den hele tid. Nogen større produktion kunde først finde sted i sidste kvartal av regnskapsaaret, da de utvendige anlæg var færdige til bruk.

Produktionen har utgjort	8 059,06 tons
Desuten har der under opfaringen været produceret og lagret utenfor gruben ..	4 500,00 »

samlet produktion 12 559,06 tons

Skibningen har i regnskapsaaret utgjort ialt	9 105,95 tons
--	---------------

Forbruket paa Spitsbergen har været	2 845,50 »
---	------------

Beholdningen pr. 30. juni 1921 utgjorde	14 443,69 »
---	-------------

I grube 1 er branden efter eksplosionen paa det nærmeste slukket og iallefald ved gjenmuring begrænset til et meget litet omraade, hvor allerede kullene var uttat i den planlagte utstrækning. Der er intet til hinder for at gjenopta driften i grube 1 naarsomhelst det maatte vise sig beleilig. Dette forutsætter dog, at den efter branden delvis fjernede ekvipering atter installeres og da i forbindelse med en allerede tidligere planlagt modernisering.

ARBEIDSSTYRKEN utgjorde ved driftsaarets begyndelse ca. 280 mand. Den avtok betrægtelig i september maaned indtil den hele styrke ved utgangen av maaneden maatte sendes hjem paa grund av den tidligere nævnte blokade mot selskapet. Den derefter engagerede vinterstyrke utgjorde ialt 177 personer, hvortil kom 44 kvinder og barn.

KULSALG. Selskapets produktion har som i tidligere aar været solgt til Nord-Norge. Ogsaa i indeværende driftsaar er den største del av leverancerne gaat til statsunderstøttede dampskibsselskaper i lokal- og kystfart, den norske Marine og Statens Hvalfangst.

Som ovenfor nævnt er der for de kommende 3 aar sluttet en leverancekontrakt til Staten. Den del av produktionen som er faldt siden forrige skibningssæsons avslutning er i sin helhet levert til Staten som avdrag paa indeværende skibningsaars leveranser.

D/S «FORSETE». Baaten underholdt uten noget uheld forbindelsen med Spitsbergen sommeren 1920. Paa første tur til Spitsbergen iaar med arbeidere, proviant og noget anlægsmateriel blev skibet utenfor mundingen av Isefjorden den 5. mai iaar utsat for brudd paa propellerakslen. Ved hjælp av skibets motorredningsbaat blev der opnaadd forbindelse med Green Harbour radiostation, som varslet hovedkontoret om bruddet. Efter telegrafisk anmodning gik det Svenske Stenkolaktiebolaget Spetsbergen tilhørende ekspeditionsskib «Braganza» ut til assistance og slæpte «Forsete» ind til Advent Bay, hvor skibet ankom den 8. mai om aftenen med mandskap og passagerer i god behold. Efter at være slæpt tilbake til Norge fik «Forsete» indsat ny aksel og har senere opretholdt forbindelsen paa fuldt tilfredsstillende maate.

I henhold til tidligere truffet bestemmelse er der nu indlagt traadløs telegraf ombord paa fartøiet, saaledes at det under overreisen kan ha stadig forbindelse med Statens radiostationer enten paa Ingø eller i Green Harbour.

ANLEGGET I HARSTAD. Avdelingskontoret i Harstad har ogsaa indeværende driftsaar fungert paa en særdeles tilfredsstillende maate, saaledes at rigtigheden av valget av Harstad som sæte for selskapets ekspeditionskontor i Nord-Norge er blit yderligere stadfæstet.

Til forberedelse av selskapets store kullager i Nord-Norge er der foretat et større planeringsarbeide paa selskapets sjøtomt ved Harstad. Arbeidet er saa langt fremskredet, at tomten delvis vil kunne benyttes for lagring kommende aar.

GREEN HARBOUR. Efter at det foreløbige opfaringsarbeide var avsluttet i forrige driftsaar, har arbeidet i Green Harbour i driftsaaret 1920—21 været indskrænket til vedlikehold og tilsyn med anlæggene. Hvalstationen har i driftsaaret været utleiet til hvalfanger Ingebrigtsen i henhold til den i forrige aarsberetning nævnte overenskomst, men leien har ikke været fornyet sommeren 1921.

Selskapets anlæg har i driftsaaret været besøkt av repræsentantskabets kontrollkomite ved o.r.sakfører Iver Lund, ledsaget av selskapets hovedrevisor, hvis rapporter har været forelagt repræsentantskapet.

I indeværende aar har anlæggene været besøkt av Statens kulkomite, d'herrer generaldirektør Stuevold-Hansen, ekspeditionschef Hillestad og industridirektør Batt med bergmester Riiber som tilkaldt sakkyndig.

Av omstaaende regnskapsekstrakt vil det sees, at Gevinst- og Taps-konto iaar er opgjort med et underskudd av kr. 353 042,25 efterat de vanlige avskrivninger er foretat. Dette underskudd foreslaaes overført til næste aars regnskap.

*Kristiania, i styret for STORE NORSKE SPITSBERGEN KULKOMPANI, aktieselskap,
den 9. november 1921.*

Carl Lundh,
formand.

C. W. Eger,
viceformand.

Johan Anker,

Joh. Baumann,

Jens P. Heyerdahl,

Morten Lind,

Kristen Nygaard.

Karl Bay.

Foranstaaende aarsberetning med vedheftede utdrag av Gevinst- og Taps-konto og Generalbalance er godkjendt i repræsentantskapsmøte idag til fremlæggelse paa generalforsamlingen med indstilling om at der bevilges styret decharge for regnskaperne og forretningsførselen.

Den ordinære generalforsamling besluttedes avholdt onsdag den 30. november d. a. kl. 1 em. i Chr.a Handelsstands Forenings lokaler.

Kristiania den 15. november 1921.

Viktor Plahte
viceordfører.

GEVINST- OG TAPS-KONTO

Agio konto kr. 32 431,92 Butikkens underskud » 2 358,92 Kulsalgs-konto » 329 878,54 <hr style="border: none; border-top: 1px solid black; margin-top: 5px;"/> kr. 364 669,38	Saldo fra forrige aar kr. 11 627,13 Driftsunderskud » 353 042,25 <hr style="border: none; border-top: 1px solid black; margin-top: 5px;"/> kr. 364 669,38
---	---

30. juni 1921.
 Kristiania, 9. novbr. 1921.

Carl Lundh, C. W. Eger, Johan Anker, Joh. Baumann, Jens P. Heyerdahl, Morten Lind, Kristen Nygaard.

O. A. Bergquist.

GENERAL-BALANCE

Land og gruberettigheter	kr. 4 498 687,25	
Bygninger, anlæg og materiel'	» 6 385 369,59	
Inventar	» 3,00	
D/S «Forsete»	» 81 957,08	
M/S «Snadden»	» 5 000,00	
Varelager i Longyear City og Norge	» 2 485 141,90	
Kullager i Longyear City og Harstad	» 758 873,12	
Træk og husdyr	» 8 001,00	
Eiendomme med bygninger i Harstad	» 317 541,02	
Kassabeholdning	» 33 087,56	
Andel i andre selskaper	» 1 00	
Debitorer	» 471 843,75	
D/S «Forsetes» drift overføres i ny regning	» 84 923,39	
D/S «Kaparikas»	» 41 539,07	
M/S «Polarbjørns»	» 16 136,74	
Gevinster & tapskonto	» 353 042,25	
	kr. 15 541 147,72	
<div style="display: flex; justify-content: space-between; width: 100%;"> <div style="width: 45%;"> <p style="text-align: center;">Kristiania, 9. novbr. 1921.</p> </div> <div style="width: 45%;"> <p style="text-align: center;">30. juni 1921.</p> </div> </div>		
Aktiekapital		kr. 9 600 000,00
Spisbergpenge i cirkulation:		
Serie C.	kr. 1 574,00	
— D.	» 697,50	
— E.	» 25 700,00	
	» 27 971,50	
Kreditorer	» 3 217 829,84	
Akcepter	» 1 150 000 00	
Reservefond	» 395 371,31	
Skattefond	» 500 000,00	
Arbeidernes fond	» 72 769,77	
Dispositionsfond for almennyttige formaal paa		
Spisbergen	» 65 172,80	
Fond for fremtidige undersøkelser	» 25 000,00	
Utbytte konto.		
Tidligere uhævet utbytte....	kr. 15 032,50	
Indestaende utbytte 1919/20		
7 ⁰ / ₀	» 672 000,00	687 032,50
	kr. 15 541 147,72	

Carl Lundh, C. W. Eger, Johan Anker, Joh. Baumann, Jens P. Heyerdahl, Morten Lind, Kristen Nygaard.

O. A. Bergquist.

Undertegnede revisorer, der har gennemgaaet regnskabet 1/7 1920 til 30/6 1921, bekræfter herved at foranstaaende gevinster og tapskonto og balance er i overensstemmelse med bøgerne. — Vi har intet ved regnskabet eller den fremlagte beretning fra styret at bemærke.

Kristiania den 14. november 1921.

Karl Brende. Olaf Sæthren.